

דף מקורות - פרשת ואתחנן – שמע ישראל

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור ליג' מנחם אב תשע"ו א. דברים ו' ד - 'שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד. רש"י - ה' שהוא אלוקינו עתה ולא אלוקי האומות, הוא עתיד להיות ה' אחד, שנאמר (צפניה ג) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ונאמר (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. פסחים נו - דאמר ר' שמעון בן לקיש, ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם, ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, אמר שמא חס ושלום יש במטתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו, שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אמרי רבנן היכי נעביד, נאמרוהו לא אמרו משה רבינו, לא נאמרוהו אמרו יעקב, התקינו שיהו אומרים אותו בחשאי אמר ר' יצחק אמרי דבי ר' אמי משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה אם תאמר יש לה גנאי, לא תאמר יש לה צער, התחילו עבדיה להביא בחשאי.

ב. ריקנאטי - וצריך אני להודיעך מפני מה לא אמרו משה אחר שאמרו יעקב. בת מלך שהריחה ציקי קדירה היא השכינה שהרגישה שהשבטים היו מייחדים שם שמים בלב אחד בפה אחד, ולשון ציקי קדירה מלשון [שמואל א, ב] כי לה' מצוקי ארץ. וכשלא היה לה זכר באותו ייחוד כביכול היתה מצטערת בשלא נתיחדה כבודה בכבוד שמים, כלומר שכשם שהוא אחד כך היא יחידה שאין ייחודו ניכר ונודע אלא בה, ואם היתה אומרת שבח עצמה בפיה יש לה גנאי, אבל ישראל שהם עבדיה והם עיקר החיבה, הזכירו שם המיוחד לה בחשאי שלא יהא לה גנאי. ויש מפרשים.. אם תשאל שפע כמדומה שיש בה חוסר דבר וזהו גנאי, לא תאמר יש לה צער, כי היא תאיבה לשפע עליון וצריכה לברכת הכל וחבורו.. התחילו עבדיה מביאין לה בחשאי. ומביאין רוצה לומר לכיין להביא הטובה והברכה חיים עד העולם..

ג. רבינו בחיי - ומלת "שמע" מלשון חבור, כענין: (שמואל א טו) וישמע שאול.. רד"ק שם - וישמע, כמו ויאסף לפי שהעם נאספים ע"י כרוז משמיע וכן.. משמיעין על השקלים פי' מכריזין. מצודת ציון .. - אסיפה הבאה משמיעת קול המאסף..

ד. שפת אמת ויחי תרסה - 'בפסוק האספו ואגידה לכם. ובמדרש שזכו מכאן לק"ש כו'. דאיתא כל כנסי' שהיא לשם שמים סופה להתקיים. והנה כנסי' זו בוודאי הי' לש"ש ולכן היא קיימת לעד וכמ"ש אשר יקרא אתכם באחרית הימים שאסיפה זו הי' הכנה לכל הדורות. וגם מה שקיבלו אח"כ התורה הי' בכח זה כמ"ש מורשה קהלת יעקב. ובכל אסיפה לשם שמים מסייע כוחו של יעקב דיעקב כלול הוא כדאיתא בזוה"ק. ולכן בש"ק שהוא זמן אסיפה זוכין לנחלת יעקב. והרי כל ישראל נקראו ע"ש יעקב וישראל. א"כ כל השורש מכנסי' הוא יעקב ולכן אמר בקהלם אל תחד כבודי שידע שכל הקהילות מתאספין בכוחו ואמר שלא תחד כבודי הואיל ולא הי' לשם שמים דכתיב תתן אמת ליעקב וכנסי' שהיא לש"ש נקראת אמת כמ"ש וה' אלקים אמת והוא מתקיים. וקריאת שמע היא מתוך אסיפת כלל ישראל כי העדות על הקב"ה אינו באיש יחידי רק כלל ישראל. וכמ"ש שמע ישראל שמע הוא קיבוץ ואסיפה וחל ע"ז שם ה' אלקינו וסופה להתקיים כמ"ש שפת אמת תכון לעד.

ה. זוהר ויקרא צג - 'וקב"ה וכןסת ישראל אקרי אחד, ודא בלא דא לא אקרי אחד, ת"ח בגין דכנסת ישראל השתא בגלותא כביכול לא אקרי אחד ואימתי אקרי אחד בשעתא דיפקון ישראל מן גלותא וכנסת

ישראל אהדרת לאתרהא לאזדוגא ביה בקב"ה הדא הוא דכתיב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד..

ו. אורות התחיה כא - 'כל חשק עבודה, שמחת מצוה, התמדת תורה, ברק חדושים והתנוצצות רוח הקודש בלב השרידים אשר ד' קורא, כונת התפלה ואור שלהבתה, כל אלה, ותולדות הנשמות בשלמותן, בכללותן ותמותן, מוכרחים הם להפגם ע"י הכנסת יסוד פירוד בכללות כנסת ישראל, חלילה. אוהבי ד' ויראיו באמת וחושבי שמו הם הם העומדים בנסיון לסבול כל צער ועלבון מכל צד ועבר, ולעמד הכן נגד כל כחות עליונים ותחתונים החפצים לבלע נחלת ד' ולהפריד את האומה האחדית, היחידה במלא עולמים, הם הם בני דכנסת ישראל שהאם רובצת עליהם, "מחצדי חקלא" הבאים בסוד ד', תלמידי חכמים האמתיים המרבים שלום בעולם, ומשימים ומטילין שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, בהוציאם מן הכח אל הפועל את אור הקודש הגנוז בכל אישי האומה, בכל אשר בשם ישראל יכנה, ובפרט בכל אשר ישא את דגל תקות האומה וחפץ תחיתה, את חותם אהבת ארץ אשר עיני ד' בה, וחבת ציון וירושלים על לבו חקוקה, באיזו צורה, ואיזו הסברה שתהיה. כל המעקשים ייושרו, ואחדות האומה להכשרת גאולתה וגאולת העולם כולו תצא אל הפועל ביקר שגיא.. "ואני קרבת אלוקים לי טוב, שתי בד' אלוקים מחסי לספר כל מלאכותיך". ומלאכות ד' היא היא כדבר ד' בידי מלאכי: "הלא אח עשו ליעקב - ואוהב את יעקב", שהיא תשובה נצחית מספקת לכל תאנתם של מתאוננים קטני אמנה, האומרים בכל דור ודור, וביותר בדור התגלות אור ישועה: "במה אהבתנו?". ובאמת - "אהבת עולם ואהבה רבה אהבתנו ד' אלוקינו חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו", "אבינו מלכנו, בעבור שמך הגדול ובעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חקי חיים, כן תחננו ותלמדנו, והביאנו לשלום מארבע כנפות הארץ, ותוליכנו מהרה קוממיות לארצנו". ואומר: "מהר והבא עלינו ברכה ושלום, כי א-ל פועל ישועות אתה, ובנו בחרת מכל עם ולשון, להודות לך וליחדך באהבה", וחותם: הבוחר בעמו ישראל באהבה", להיות הקדמה ליחוד ד' ב"שמע ישראל" ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", הנאמר בחשאי. ואע"פ שהגלוי סותר זה לפעמים אין בכך כלום, כי האמת הברורה הוא מאמר השבטים כולם: "כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד", "ויעקב אבינו לא מת", ד"מקיש הוא לזרעו: מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", והרי זה בא ללמד ונמצא למד: מקיש זרעו לו מה הוא כולו בחיים, "וישא יעקב רגליו, ויאסוף רגליו אל המטה", אף זרעו כולו בחיים, "ואתם הדבקים בד' אלוקיכם חיים כולכם היום", "בימים ההם ובעת ההיא נאם ד' יבוקש את עון ישראל ואיננו ואת חטאת יהודה ולא תמצאנה, כי אסלח לאשר אשאיר."